Marzec. Nr. 3. 1873.

PRZEWODNIK GOSPODARSKI

Dodatek do „Rolnika".

Nakładem redakcji. — W komisie księgarni Gubrynowicza i Schmidta

Tuczenie świń.

Pora zimowa przymusza prawie każdego gospodarza zająć się tuczeniem nierogacizny. Przy teraźniejszej drożyźnie ziarna byłoby grzechem tuczyć nierogaciznę na chybił trafił, podajemy więc kombinację karmy, ułożoną wedle zasad Grouvena, a zastosowaną do rozmaitej wagi świń podczas tuczenia, jak to niżej umieszczona tabela wykazuje. Stosunek istot pożywnych zachowany w niej jak najściślej.

Aby uniknąć drobnych ułamków obliczono porcje na czas dłuższy, przyczem można sobie manipulację z odważaniem codziennem w następujący sposób ułatwić. Ości jęczmienne i wszelkie ziarno ześrutowane odważa się w ilości w tabeli podanej i miesza ze sobą jak najstaranniej, a następnie przemierza się i oblicza ile tej mieszaniny podług miary na jedno danie wypada. N. p. przypuśćmy, że mieszanina karmy dla świni ważącej 350 funt. mierzyć będzie 36 garncy, wedle tabeli zaś wystarczyć ma na 9 dni, zatem przypada jej po 4 gr. dziennie czyli po 1⅓ gr. na jedno danie. Rozumie się, że buraków, kartofli i mleka do mieszaniny dawać nie można, należy je do każdego dania z osobna przymieszać. Groch i bób w ilościach większych można z osobna gotować.

Waga świni	Rodzaj i ilość karmy	w funtach	Suchej substancji funt.	Protejnu funtów	Tłuszczu funtów	Węglowodanów funt.	Stosunek istot pożywnych	
150 funt.	Norma		50.00	8.60	2.00	29.40	1 : 4	Na 10 dni.
	Ości jęczmien.	7½	6.47	0.31	0.13	2.71		
	Buraków	30	3.36	0.36	0.08	2 19		
	Owsa	25¾	22.23	2,88	1.55	14.57		
	Bobu	21	17.89	5.02	0.27	9.41		
	Ogółem		49.95	8.57	2.01	28.88	1 : 4	
	albo							
	Ości jęczmien.	5	4.31	0 21	0.08	1.81		
	Kartofli	20	4.80	0.48	0.06	3.80		
	Owsa	25	21 58	2.80	1.50	14.15		
	Bobu	22	18.74	5.26	0.29	9.86		
	Ogółem		49.43	8.75	1.93	29.62	1 : 4	

Waga świni	Rodzaj i ilość karmy	w funtach	Suchej substancji funt.	Protejnu funtów	Tłuszczu funtów	Węglowodanów funt.	Stosunek istot pożywnych	
200 funt.	Norma		60.00	8.80	2.40	38.00	1 : 5	Na 10 dni.
	Ości jęczmien.	10	8.63	0.42	0.17	3.63		
	Buraków	50	5.60	0.60	0.10	3.65		
	Owsa	30	25.89	3.36	1.80	16.98		
	Jęczmienia	10	8.53	1.00	0 21	6.20		
	Bobu	15	12.78	3.58	0.19	6.72		
	Ogółem		61.43	8.96	2.47	37.18	1 : 5	
	albo							
	Ości jęczmien.	10	8.63	0.42	0.17	3.63		
	Kartofli	30	7.20	0.72	0.09	5.70		
	Owsa	27 1/2	23.74	3.08	1.65	15.56		
	Jęczmienia	10	8.53	1.00	0.21	6.20		
	Bobu	15	12.78	3 58	0.19	6.72		
	Ogółem		60.88	8.80	2.31	37.81	1:5,07	
250 funt.	Norma		67.00	9.00	2.60	43.30	1 : 5·5	Na 10 dni i jedno danie
	Ości jęczmien.	15	12.94	0.63	0.25	5.45		
	Buraków	50	5.60	0.60	0.10	3.65		
	Owsa	25	21.58	2.80	1.50	14.15		
	Jęczmienia	20	17.06	2.00	0.42	12.40		
	Grochu	15	13.02	3.36	0.45	8.05		
	Ogółem		70.20	9.39	2.72	43.70	1 : 5,5	
	albo							
	Ości jęczmien.	14 1/2	12.51	9.61	0.25	5.26		
	Owsa	5	4.31	0.56	0.30	2.83		
	Kartofli	20	4.80	0.48	0.06	3.80		
	Jęczmienia	15	12.79	1.50	0.31	9.30		
	Kukurudzy	20	17.46	1.76	1.16	11.88		
	Grochu	20	17.36	4.48	0.60	10.74		
	Ogółem		69.23	9.39	2.68	43.81	1 : 5·5	
300 funt.	Norma		72.00	9.50	2.90	46.60	1 : 5.7	Na 10 dni
	Ości jęczmien.	10	8.63	0.42	0.17	3.63		
	Owsa	15	12.94	1.68	0.90	8.49		
	Jęczmienia	30	25.59	3.00	0.63	18.60		
	Kukurudzy	16	13.96	1.41	0.93	9.50		
	Bobu	12 1/2	10.65	2.99	0.16	5.60		
	Ogółem		71.77	9.50	2.79	45.82	1 : 5.7	

Waga świni	Rodzaj i ilość karmy	w funtach	Suchej substancji funt.	Proteinu funtów	Tłuszczu funtów	Węglowodanów funt.	Stosunek istot pożywnych	
350 funt.	Norma		69.30	8.82	2.88	45.81	1:6	Na 10 dni
	Ości jęczmien.	10	8.63	0.42	0.17	3.63		
	Owsa	20	17.26	2.24	1.20	11.32		
	Jęczmienia	20	17.06	2.00	0.42	12.40		
	Kukurudzy	20	17.46	1.76	1.16	11.88		
	Bobu	10	8.52	2.39	0.13	4.48		
	Ogółem		68.93	8.81	3.08	43.71	1:6	
400 funt.	Norma		80.00	9.90	3.50	53.00	1 : 6 3	Na 10 dni
	Ości jęczmien.	$7\frac{1}{2}$	6.47	0.31	0.13	2.72		
	Jęczmienia	30	25 59	3.00	0.63	18.60		
	Kukurudzy	45	39.28	3.96	2.61	26.73		
	Bobu	12	10.22	2.87	0.16	5.38		
	Ogółem		81.56	10.14	3.53	53.43	1 : 6.3	
450 funt.	Norma na 10 dni		80 00	9.50	4.00	53.00	1 : 6.6	Wystarczy na 10 dni i dwa dania
	Ości jęczmien.	$2\frac{1}{2}$	2.16	0 10	0.04	0.91		
	Owsa	35	30.20	3.92	2.10	19.81		
	Jęczmienia	35	29.85	3.50	0.73	21.70		
	Kukurudzy	22	19.21	1.94	1.27	13.07		
	Bobu	5	4.26	1 19	0.06	2.24		
	Ogółem		85.65	10.65	4.20	57.73	1 : 6.6	

Gdy świnia doszła 500 funtów wagi, dawaj dziennie:

Jęczmienia	$1\frac{1}{4}$ funta	albo:	Jęczmienia	$3\frac{1}{2}$ funta,
Kukurudzy	$6\frac{3}{4}$ „		Grochu	$\frac{1}{2}$ „
Grochu	$\frac{3}{4}$ „		Kukurudzy	5 „
Mleka kwaśnego	3 „		Mleka słodkiego	$2\frac{3}{4}$ „

Stosunek istot pożywnych będzie jak 1 : 6.8

Dla świni ważącej 600 funtów dawaj dziennie:

Owsa	2	funty,
Jęczmienia	$1\frac{1}{2}$	„
Kukurudzy	5	„
Mleka słodkiego	$3\frac{1}{2}$	„

Stosunek istot pożywnych będzie jak 1 : 7.2. Norma zaś przepisuje jak 1 : 7. Stosunek ten zachowa się, dając dziennie 8 funt. kukurudzy i 8 funt. mleka słodkiego zamiast porcji wyżej przytoczonej. Karma ta jednak nieco kosztowniejsza z powodu, że w niej za mało węglowodanów, a więcej proteinu i tłuszczu.

Na przyrost 50 funt. wagi, potrzebuje świnia 3 do 4 tygodni czasu, zależy to od jakości ziarna, żerności świni, stosownego chlewu i regularności w zadawaniu karmy.

Rozmaitości.

Urządzenie dobrego klepiska. Największe odkrycia i wynalazki są często dziełem przypadku. Tak samo rolnik pewien, przez wypadek na pozór niemiły, zrobił odkrycie, nie olbrzymie wprawdzie, ale bardzo użyteczne, mianowicie: jakim sposobem można tanio i bez trudu urządzić trwałe i dobre klepisko (tok). „Kupiłem — mówi on — na wiosnę 1870 r. beczkę smoły z węgla ziemnego, aby nią posmarować paliki w mojej winnicy. Część tej smoły rozlała się po klepisku, a po stwardnieniu, miejsce na którem smoła rozlaną była, okazało się gładkie i mocne, jak płyta odlana z żelaza. To mnie naprowadziło na myśl, aby całe klepisko, popękane i nierówne, posmarować smołą. Użyłem na .10 około $^3/_4$ cetnara, kosztujące 1 złr. 20 cent. Skutek przewyższył moje oczekiwania. Moje klepisko jest tak równe, gładkie, mocne i trwałe, jak płyta zelazna, i jestem pewny, że przez długi czas obędę się bez wszelkiej naprawy. Nie wiedząc czy podobne postępowanie było gdzie zastosowane, podaję je do wiadomości ziemian, w nadziei, że niejednemu przydać się może.“

Nowy sposób robienia nawozu. Sposób ten, opisany w sprawozdaniu centralnego towarzystwa rolniczego w Saksonji z r. 1870, był zastosowany z pożytkiem w posiadłości Cunrau. Pod każdą sztukę bydła ściele się tamże dziennie 7 funtów sieczki, długiej na 2—3 cali. Poza bydłem wzdłuż korytarza środkowego wykopane są rowy, szerokie na cali 16, głębokie na 9, które całą ilość mierzwy i gnojówki z jednej doby mogą w sobie pomieścić. Te rowy wymiata się codziennie, i natychmiast gromadzi do nich ściółkę i gnój z pod bydła i udeptuje silnie. Gnojarnia jest wybrukowana i zabezpieczona od przypływu wody. Osobny dół do gnojówki jest zbyteczny, gdyż sieczka pochłania całą ilość tejże, nawet przy karmieniu brahą. Nawóz na gnojarni ulega się tak ściśle, że nawet po 5ciu miesiącach, od początku lipca do pocztku grudnia, zaledwie zaczął się rozkładać. Nakłada on się lepiej na fury i rozrzuca lepiej, niż mierzwa długa, w pół przegniła; przyorać go można wybornie, a wielką jest korzyścią, że cały łan jest równo nawieziony i równo zasilony potażem, a zatem i kwasem fosforowym. Urządzenie rowów, wyłożonych płytami z piaskowca i wybrukowanie stajni, kosztowało od sztuki $1^2/_3$ talara; rznięcie sieczki na zwykłej ręcznej sieczkarni kosztuje talara rocznie od sztuki. Te koszta jednakże wracają się potrójnie przez uniknięci uciążliwego wożenia gnojówki. Innych korzyści dotąd ocenić nie można, gdyż metoda jest niedawno zaprowadzona, lecz już dziś da się przewidzieć, że naturalnym jej skutkiem będzie dobry i równy stan zboża i powiększona ilość nawozu. Ponieważ przy dłuższem leżeniu większa ilość wody odparowywa z gnoju, przeto nawóz taki, dobrze zmięszany, skoncentrowany i mianowicie w azot bogaty, powinien stosunkowo być w niewielkich ilościach do roli dodawany.

Sprostowanie.

W Numerze 2. str. 12, Rozmaitości wiersz 2. od góry, zamiast W. hr. Badeńskiego, czytaj W. ks. Badeńskiego. Wiersz 6. od góry, zamiast rosy, czytaj wszy.

Nakładem redakcji.— Z drukarni J. Dobrzańskiego & K. Gromana.